

A Fővárosi Ítéltábla a Dr. Czugler Péter Ügyvédi Iroda által képviselt felperesnek a Dr. Kozma Gábor Ügyvédi Iroda által képviselt I. rendű, II. rendű és III. rendű alperesek ellen szerződés semmisségének megállapítása iránt indított perében a Fővárosi Bíróság 2011. május 10. napján kelt 32.G.42.367/2010/4. számú ítélete ellen a felperes részéről benyújtott fellebbezés folytán meghozta az alábbi

í t é l e t e t :

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyja.

Kötelezi a felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az alpereseknek egyetemlegesen 100.000,- (Egyszázezer) Ft + áfa másodfokú költséget.

Az ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

I n d o k o l á s

Az elsőfokú bíróság által megállapított tényállás szerint a felperes a perben nem álló S. Rt.-vel 2002. május 7-én vállalkozási szerződést kötött megrendelőként. A S. Rt. az I. rendű alperessel ezt megelőzően 2001. január 16-án a vállalkozási díjkövetelése biztosítására faktorálási keretszerződést kötött. Ugyanerre a követelésre a S. Rt. a L. Rt.-vel is faktorálási szerződést kötött. A felperes a faktorálással érintett számlák ellenértékét a L. Rt.-nek fizette meg. Mivel az I. rendű alperes a S. Rt.-től a követelést nem tudta behajtani, ezért a felperessel szemben kívánta a faktorált követelést érvényesíteni. Ezt követően az I. rendű alperes a II. rendű alperesre engedményezte a követelését 2004. november 19-én, majd a II. rendű alperes a felperessel szemben a faktorálási szerződés alapján a Fővárosi Bíróságon pert indított, amely 5.G.40.252/2005. szám alatt volt folyamatban. Ezen elsőfokú eljárás alatt a II. rendű alperes a III. rendű alperesre engedményezte a követelését 2008. május 26-án, amelyet a folyamatban lévő peres eljárásban be is jelentettek. A Fővárosi Bíróság végzésével megállapította, hogy a H. Zrt. jogutódja a III. rendű alperes neve A Fővárosi Bíróság végzése ellen a jelen per felperese

nyújtott be fellebbezést, amelyet a Fővárosi Ítéltábla 14.Gpkf.44.685/2008/2. szám alatt bírált el, helybenhagyva az elsőfokú bíróság végzését.

A Fővárosi Ítéltábla végzésének indokolásában megállapította, hogy a fellebbezés arra irányult, hogy a II. és a III. rendű alperesek közötti engedményezési szerződés érvénytelen, mivel az színlelt, ezért semmis. Hivatkozott továbbá arra is a fellebbezésében, hogy már az alapeljárásban is kifogásolta az engedményezés tényét, kétségbe vonta annak érvényességét, rámutatva arra, hogy lényegében perbizományról van szó. Kiemelte a másodfokú határozat indokolása azt is, hogy a felülvizsgálati kérelemben az alapperben fennálló engedményezés hatályosságát is vitatta a jelen per felperese.

A felperes perújítási kérelmet is előterjesztett a jogerős ítélettel szemben, amelyet az elsőfokú bíróság nem jogerősen a 7.G.40.859/2010/11. számú végzésével elutasított. Határozatát többek között azzal is indokolta, hogy a jelen per felperese által hivatkozott perbizomány kérdése az ítélet ténybeli alapjával nem áll kapcsolatban.

Ezt követően a felperes az elsőfokú bíróságra 2010. december 22-én benyújtott keresetében annak megállapítását kérte, hogy az I. és a II. rendű alperesek között 2004. november 19-én létrejött engedményezési szerződés, valamint a II. és a III. rendű alperesek között 2008. május 26-án létrejött engedményezési szerződés semmis, kérte az alperesek egyetemleges marasztalását a perköltség megfizetésével kapcsolatban.

Álláspontja szerint az I. és a II. rendű, valamint a II. és a III. rendű alperesek közötti szerződések célja nem az volt, hogy az I. rendű alperes a követelést eladja, hanem csak a perbizomány, azaz, hogy a II. rendű alperes a követelést formailag a saját nevében hajtsa be, ezért a perbizomány tilalmának kijátszására és megkerülésére irányult az engedményezési szerződések megkötése. Mivel az eljárási jogban a perbizományt jogszabály tiltja, ezért a keresettel érintett engedményezések célja kizárólag e jogszabályi tilalom kijátszása, megkerülése volt. Mindezekre tekintettel a Ptk. 207. § (6) bekezdése alapján az engedményezési megállapodások semmisek, mert azokat a leplezett szerződés alapján kell megítélni. A perbizományra vonatkozó megállapodás a Ptk. 200. § (2) bekezdése szerint semmis, mivel az jogszabályba ütközik, illetve a jogszabály megkerülésével kötötték.

A felperes az első tárgyaláson a keresetét kiegészítette azzal, hogy eredeti állapot helyreállítása címén kérte annak megállapítását, hogy a követelés 2008. május 26-án létrejött engedményezési szerződés kapcsán nem szállt át a H. Zrt.-ről a III. rendű alperes neve-re, valamint a 2004. november 9-én létrejött engedményezési szerződés alapján a követelés nem szállt át a I. rendű alperes neve-ről a II. rendű alperes neve-re. Arra hivatkozott, hogy ennél határozottabb kereseti kérelmet nem tud előterjeszteni, mert az alperesek nem csatolták a két engedményezési szerződést, amelyben a vételár szerepel.

Az alperesek az ellenkérelmükben a felperes keresetének az elutasítását és perköltségben történő marasztalását kérték. Álláspontjuk szerint a felperesnek nincs jogi érdeke a szerződés érvénytelenségének megállapításához. A Pp. 123. §-a szerinti megállapítási per előterjesztésének a feltételei nem állnak fenn, mivel a

felperesnek nincs olyan joga, amelyet az alperesekkel szemben meg kellene védeni.

A kötelezettnek, aki az engedményezési szerződésnek nem alanya, nem fűződik jogi érdeke az engedményezési szerződés érvénytelenségének megállapításához, így a felperesnek a jelen perben nincs perbeli legitimációja. Hivatkoztak az engedményezési szerződés érvénytelensége tárgyában kialakult azon bírói gyakorlatra, amely szerint az engedményezési szerződés esetleges érvénytelensége nem érinti a kötelezett fizetési kötelezettségét. A felperessel szemben határozottan állították, hogy az engedményezési szerződéseket megkötő felek mindegyikének az ügyleti akarata a felperessel szembeni kötelezés átruházására irányult. A szerződések nem színlelt szerződések és nem ütköznek jogszabályba.

Előadták, hogy a perbizomány eljárásjogi akadályt jelent, az nem egy szerződést takar, hanem azt jelenti, hogy más jogát perben nem lehet érvényesíteni. Az a szerződés, amely alapján adott esetben valaki más jogát peren kívül érvényesíti, önmagában ettől nem ütközik jogszabályba, tehát az anyagi jog ilyen, a szerződés érvénytelenségét eredményező tilalmat nem állít fel. A felperes a keresetben nem jelölte meg pontosan, hogy az engedményezési szerződésekkel leplezett megállapodások mely konkrét jogszabály rendelkezéseibe ütköznek.

A Fővárosi Bíróság a 2011. május 10. napján kelt 32.G.42.367/2010/4. számú ítéletében a felperes keresetét elutasította és megállapította, hogy a költségeit maga köteles viselni. Kötelezte a felperest, hogy fizessen meg az alpereseknek 15 nap alatt egyetemlegesen 1.250.000,- Ft perköltséget.

Határozata indokolása szerint a Ptk. 234. § (1) bekezdése alapján a semmis szerződés érvénytelenségére bárki határidő nélkül hivatkozhat. A bírói gyakorlat azonban a fenti törvényszövegben megfogalmazott bárki általi igényérvényesítést leszűkítette, figyelemmel a Pp. 3. § (1) bekezdésére, amely szerint ilyen kérelmet csak a vitában érdekelt fél terjeszthet elő. A szerződés érvénytelenségének megállapítása körében a semmisség tekintetében is a bírói gyakorlat ezért olyan jogi érdekeltséget írt elő, amely megalapozza a keresetindításhoz való jogosultságot.

A Ptk. 328. § (1) és (3) bekezdése, a Ptk. 329. § (1) bekezdése alapján megállapítható, hogy az engedményezési szerződés esetleges érvénytelensége csak az engedményezési szerződés alanyainak, azaz az engedményezőnek és az engedményesnek a jogviszonyára hatnak ki, az adós fizetési kötelezettségét nem érinti.

A felperes a jelen perben a kereset indítása kapcsán a megállapítási keresettel megóvni kívánt jogát abban jelölte meg, hogy a Fővárosi Bíróság előtt folyamatban lévő perújítási eljárásban is vitatja az engedményezést, annak érvényességét. Az elsőfokú bíróság a felek egyező előadása és a felperes által becsatolt másodfokú határozat alapján megállapította, hogy a felperes az 5.G.40.252/2005. szám alatt folyó eljárásban ugyanezen indokok alapján már kifogásolta az engedményezési szerződés érvénytelenségét, illetőleg a perújítási eljárásban is hivatkozott erre. Kérelmét, kifogásait mindkét eljárásban már elbírálták. Mindezek alapján az elsőfokú bíróság azt állapította meg, hogy megóvni kívánt joga, illetőleg jogi

érdekeltsége már nem áll fenn a tekintetben, hogy külön pert indítson az engedményezési szerződések érvénytelenségének megállapítása és az eredeti állapot helyreállítása körében.

A jogi érdekeltisége, illetőleg a megóvni kívánt joga hiányában az elsőfokú bíróság nem találta megalapozottnak a felperes bizonyítási indítványait, ezért azokat külön végzéssel elutasította. Nem alapozza meg a felperes jogi érdekét az sem, hogy egy érvénytelen engedményezési szerződés alapján az eredeti jogosult követelése esetleg vele szemben elévült volna, mivel a Ptk. 329. § (2) bekezdése alapján a kötelezettnek az engedményezésről való értesítése az elévülést megszakítja. Figyelemmel kell lenni továbbá a Ptk. 324. § (1) bekezdésében foglalt öt éves elévülési határidőre, a Ptk. 326. § (2) bekezdése szerinti nyugvásra vonatkozó szabályokra is.

Mindezekre tekintettel az elsőfokú bíróság a felperes kereseti kérelmét nem találta megalapozottnak a felperes perbeli legitimációjának hiánya miatt, ezért azt elutasította.

Az elsőfokú bíróság ítélete ellen a felperes nyújtott be fellebbezést, amelyben elsődlegesen kérte annak megváltoztatásával a keresetének történő helyt adást és az alperesek perköltségben történő marasztalását; másodlagosan az elsőfokú bíróság ítéletének a hatályon kívül helyezését és az elsőfokú bíróságnak újabb eljárásra és újabb határozat hozatalára történő utasítását.

Előadta, hogy keresetében arra hivatkozott, hogy a perbizomány generális tilalma miatt az engedményezési szerződések láncolata semmis. Az elsőfokú bíróság az ítéletében ezzel az érvénytelenségi okkal nem foglalkozott, holott egyértelmű, hogy mivel a Pp. tiltja a perbizományt, ezért az ezen tilalomba ütköző szerződés a Ptk. 200. § (2) bekezdése alapján semmis.

Az elsőfokú bíróság ítéletében a jogi érdekeltiség hiányára alapította a kereset elutasítását, amelyből az egyik szempont az volt, hogy a korábbi perben, illetőleg a perújítási eljárásban ezekre a kérdésekre már hivatkozott. Amennyiben az elsőfokú bíróság ezt a kérdést elbírált dolognak tekintette, úgy a pert meg kellett volna szüntetnie. A másik szemponttal kapcsolatban előadta, hogy jogi érdekeltisége vitán felül fennáll, mégpedig azért, mert a jelen per alperese, aki az 5.G.40.252/2005. számú perben perbizományosként járt el, semmiképp sem lehetett perbizományosként abban a helyzetben eljárásjogi szempontból, hogy a keresetét a bíróság érdemben tárgyalhassa. Az elsőfokú bíróság az ítéletében azonban nem ebből a tényleges felperesi kereseti állításból indult ki, hanem abból a feltevésből, hogy a jelen per felperese nem lett volna tisztában az engedményezéssel kapcsolatos bírói gyakorlattal, illetőleg az e mögött álló jogfelfogással. Ez azonban teljes tévedés, mivel azon az alapon indította meg a jelen pert, hogy a perbizományosként való fellépést semmiképp sem lehet az engedményezés azon esetkörével azonosítani, ahol pl. valódi faktoring vagy egyéb valós engedményezési ügylet eredményeként szállt át a követelés más jogosultra.

Nyomatékosan megismételte, hogy egy generális jogszabályi tilalomba, azaz a perbizomány tilalmába ütköző engedményezés akkor sem minősülhet érvényesnek a Ptk. 200. § (2) bekezdésére tekintettel, ha egyébként az engedményezéssel

kapcsolatos jogfelfogás az adósnak korlátozza a jogait az engedményezési szerződéssel kapcsolatban.

Az alperesek a fellebbezési ellenkérelmükben kérték az elsőfokú bíróság ítéletének a helybenhagyását és a felperes másodfokú perköltség viselésére történő kötelezését.

Álláspontjuk szerint az elsőfokú bíróság a tényállást helyesen állapította meg, és a jogszabályokat helyesen alkalmazta.

Az engedményezési szerződések semmisségével kapcsolatban ismételten hangsúlyozták, hogy a felperes nem jelölte meg azt a jogszabályhelyet, amely a perbizomány tilalmát kimondaná. A töretlen bírói gyakorlat szerint egy adott szerződés akkor ütközik jogszabályba, ha az valamely, jogszabály kötelező érvényesülést kívánó rendelkezésével ellentétes és ennek jogkövetkezményeként a semmisséget maga a jogszabály kimondja. Más jogágak esetleges kötelező szabályait sértő szerződés a polgári jog szempontjából akkor érvénytelen, ha a más jogági törvény kifejezetten rögzíti, hogy az adott jogi norma megsértése egyúttal a szerződés érvénytelenségét is okozza. A polgári eljárásjog az engedményezési szerződések anyagi jogi érvényességére, illetőleg érvénytelenségére nézve egyáltalán nem tartalmaz rendelkezést, a felperes által hivatkozott perbizomány eljárásjogi akadályt jelenthet és a kereset elutasításához vezethet. Ezzel kapcsolatban hivatkoztak a BDT 2006/1450 és a BDT 2004/954 számú eseti döntésekre.

Határozott álláspontjuk az, hogy az esetleges perbizomány miatt az engedményezési szerződések semmissége nem állapítható meg.

Ezen túlmenően az elsőfokú bíróság által a kereset elutasítása azért is megalapozott, mivel a felperesnek a jelen per megindításához jogi érdekeltsége nem állt fenn, mivel a felperes mint az engedményezett követelés kötelezettje az engedményező és az engedményes között létrejött engedményezési szerződés semmisségére nem hivatkozhat, ezért nincs perbeli legitimációja sem.

A felperes a tárgyaláson a megállapításra irányuló keresetét módosította, és azt marasztalási keresetként terjesztette elő, az elsőfokú bíróság helyes álláspontra helyezkedett abban a kérdésben is, hogy a Pp. 123. § -a nem alkalmazható és a felperesnek az alperesekkel szemben megóvni kívánt joga nem áll fenn, illetve az nem vizsgálendő.

A felperes fellebbezése nem alapos.

Az elsőfokú bíróság helyesen állapította meg a tényállást, és helytálló jogi következtetéssel, a jogszabályi rendelkezéseknek megfelelően, megalapozottan utasította el a felperesnek az engedményezési szerződések semmisségének megállapítására irányuló keresetét perbeli legitimáció hiányában.

A felperes fellebbezése kapcsán a Fővárosi Ítéltábla az alábbiakra mutat rá.

A perbeli legitimáció a fél és a per tárgya közötti anyagi jogi kapcsolatra, a félnek a vitában való anyagi jogi érdekeltségére vonatkozik, ami azt jelenti, hogy a felperest megilleti a keresettel érvényesített jog az alperesekkel szemben. A perbeli

legitimáció ezért a jogvita érdemére tartozó olyan jogkérdés, amelynek hiánya esetén a kereset ítélettel való elutasításának és nem a per megszüntetésének van helye (EBH 2005/1227).

Teljes egészében osztja a másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletének jogi indokolását, azt a fellebbezés kapcsán csak megerősíti az egységes bírói gyakorlatra történő utalással, amelyekre részben hivatkoztak az alperesek az elsőfokú eljárásban; EBH 2003/868., EBH 2003/957., EBH 2005/1227., BH 2002/154., BH 2008/298. és Legfelsőbb Bíróság Gfv.IX.30.023/2010/5.

Perbeli legitimáció hiányában a másodfokú bíróság sem vizsgálhatta a felperes által az engedményezési szerződések láncolatával kapcsolatos semmisségi okként megjelölt perbizományt.

A fentiekre tekintettel a Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét a Pp. 254. § (3) bekezdése alapján - helytálló indokaira tekintettel - helybenhagyta.

A felperes fellebbezése nem vezetett eredményre, ezért a Pp. 239. §-a alapján alkalmazandó Pp. 78. § (1) bekezdés szerint kell a felperesnek az alperesek javára a másodfokú költséget megfizetnie. A másodfokú bíróság az ügyvédi munkadíj mértékét a 32/2003. (VIII.22.) IM rendelet 3. § (5) bekezdése alapján mérlegeléssel állapította meg, figyelemmel a pertárgyértékre, az írásbeli fellebbezési ellenkérelemre, a másodfokú tárgyaláson való jelenletre és a ténylegesen kifejtett ügyvédi munkára.

Budapest, 2012. január hó 12. napján

Dr. Mika Ágnes sk.
a tanács elnöke

Dr. Kurucz Zsuzsánna sk.
előadó bíró

Dr. Tibold Ágnes sk.
bíró

A kiadmány hitelül:

bírószági tisztviselő